

worden toegegeven. Deze samenkoppeling ligt in den aard der zaak omdat, zal het evenwicht op de begrooting behouden blijven, bij vermindering van opbrengst, bij wijziging of bij afschaffing van de ééne belasting in den regel naar een equivalent moet worden gezocht.

Hoe gaarne bij voorbeeld de Regeering ook reeds voldaan had aan haar voornemen om eene wijziging en vermindering van den zoutaccijns voor te stellen, maakte de teleurstelling welke ten gevolge van bijzondere omstandigheden de suikeraccijns opleverde, het haar niettemin tot plicht om, alvorens aan haar voornemen gevolg te geven, voorstellen tot betere verzekering van de opbrengst van den suikeraccijns te laten voorafgaan. Intusschen hoopt de Regeering thans spoedig aan haar voornemen gevolg te kunnen geven.

De voorstellen tot wijziging der personeele belasting zijn bijna gereed.

En wat de aanhangige voorstellen betrekkelijk de grondbelasting en de wijzigingen van het gemeentelijke belastingstelsel betreft, in het stadium waarin deze thans verkeerden schijnt het niet geraden daarover te dezer plaatse in gedachtenwisseling te treden.

Er is niet de minste reden om zich, met het oog op de uitvoering der nieuwe schoolwet, ongerust te maken wegens de vervanging van den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken door den tegenwoordigen titularis.

Geen enkele uitlegging of toezegging van den vorigen Minister is bij de uitvoering over het hoofd gezien, en in het Voorloopig Verslag wordt het tegendeel geenszins aangetoond.

De vraag of het niet beter ware dáár, waar geen bepaalde reden daartegen pleit, de beslissing over het al of niet heffen van schoolgeld over te laten aan de gemeentelijke autonomie, is reeds door den wetgever ontkennend beantwoord, zoodat dan ook, zoo als te recht in het Voorloopig Verslag wordt opgemerkt, een bevestigend antwoord van den Minister niet mag verwacht worden.

De Regeering is overtuigd, dat bij de beslissingen op verzoeken om vrijstelling te bekomen van de heffing van schoolgeld door haar geheel overeenkomstig de bedoeling van den wetgever gehandeld is. Zij blijft tevens waken tegen eene regeling waardoor een kind om financieele redenen van de school zou worden teruggehouden, en zij mag er bijvoegen dat de gemeentebesturen, welke thans evenals onder de vorige wet bevoegd zijn een vrij hoog schoolgeld te heffen, steeds met groote welwillendheid aan den wenk der Regeering gevolg hebben gegeven, wanneer deze hun aantoonde dat de wijze of het bedrag der heffing voor minder gegoeden eene reden zou kunnen zijn om hunne kinderen niet naar school of althans niet naar de openbare school te zenden.

Aan de wet op het recht van vereeniging en vergadering is geen uitlegging gegeven; tenzij bedoeld wordt op de verklaring dat, wanneer in eene vergadering nog slechts gevaar voor storing der orde ontstaat, art. 22 dier wet aan de politie nog geen recht verleent om die vergadering te doen uiteengaan. Hoe het mogelijk is dat de Minister van Binnenlandsche Zaken door het afleggen dier verklaring eene onrustbarende gewaarwording heeft opgewekt is volkomen onbegrijpelijk.

2. Ofschoon de beschouwingen in deze paragraaf voorkomende het regeeringsbeleid niet raken, mag toch de bewering dat deze Regeering, wanneer zij steunt op de meerderheid in de Tweede Kamer, slechts steunt op eene negatie niet worden voorbijgegaan.

De Regeering ontkent dat enkel eene negatie de grond van samenwerking is tusschen haar en de meerderheid in de Tweede Kamer. Waar is het dat allereerst de onderwijs-quaestie de beide deelen der tegenwoordige meerderheid heeft bijeengebracht; zoolang de beginselen der nieuwe wet nog door velen als verderfelijks bestreden worden, zal de overeenstemming in deze quaestie er vermoedelijk ook toe bijdragen ze bijeen te houden; maar de onderwijs-

quaestie zelve heeft haar ontstaan te danken aan den strijd tusschen twee tegenover elkander staande beginselen, die nog altoos tegen elkander overstaan. De tegenwoordige Regeering heeft getoond zóó ruim van opvatting te zijn, dat zij, gesteund door eene meerderheid in de beide Kamers van de Staten-Generaal, eene quaestie, waarover de natie een halve eeuw heftig verdeeld was, heeft weten op te lossen, zonder het onderwijs te schaden en zonder iemands recht of vrijheid te krenken. Daardoor is meer dan door de politiek die sinds 1848 tot 1887 gevolgd is, het vooral voor een klein volk zoo noodige besef ontwaakt, dat ook zij die kerkelijk gescheiden zijn op staatkundig gebied in menige zaak kunnen samenwerken.

Ook bij eenheid van richting kan en moet vrijheid van beweging bestaan, en het verschil van gevoelen, waarop in het Voorloopig Verslag wordt gedoeld, bewijst slechts hoe onjuist de voorstelling is geweest van diegenen, die in zekere samenwerking van verschillende staatkundige richtingen, in het Voorloopig Verslag door het woord »monsterverbond" aangeduid, den ondergang der volksoorlogen en de vernietiging van eigen vrij oordeel wilden zien.

De Minister van Financiën,

GODIN DE BEAUFORT.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 14 Februari 1891.

ALBERDA VAN EKENSTEIN.

PIJNAPPEL.

VIRULY.

MULLER.

NIJSINGH.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling
van hoofdstuk II der Staatsbegrooting voor het dienst-
jaar 1891.

Bij de IVde afdeling, *De Kanselarij der beide Orden*,
werd het volgende in het midden gebracht.

Men merkte op, dat ten gevolge van het overlijden van Z. M. den Koning, zoowel de Luxemburgsche orde van de Eikenkroon als de orde van den Gouden Leeuw, welke laatste werd ingesteld voor de beide takken van het Huis van Nassau bij besluit van den Koning-Groothertog en den Hertog van Nassau van 29 Januari/16 Maart 1858, — voor het Koninklijk Huis zijn verloren gegaan, zoodat, alsnu, telkens wanneer er eene bijzondere aanleiding bestaat tot het toekennen van onderscheidingen op eenigszins ruime schaal uitsluitend kan worden gebruik gemaakt van de orde van den Nederlandschen Leeuw, ook daar waar dit gebruik minder in overeenstemming is met art. 1 der wet van 29 September 1815 (*Staatsblad* n°. 47), luidende:

»Er wordt ingesteld eene orde, strekkende ter vereerende onderscheiding van alle Nederlanders die bewijzen geven van beproefde vaderlandsliefde, bijzondere ijver en trouw in het volbrengen hunner burgerplichten of buitengewone bekwaamheid in wetenschappen en kunsten.

»Deze orde zal in bijzondere gevallen ook aan vreemdelingen kunnen gegeven worden."

Reeds nu heeft de ondervinding de juistheid dezer opmerking bewezen. Talrijk zijn in den laatsten tijd de per-

11de VERGADERING. — 16 FEBRUARI 1891.

sonen geweest, aan wie de Nederlandsche Leeuw werd uitgereikt. Er werd eenige verwondering over uitgesproken, dat art. 22 van dit hoofdstuk niet hooger is geraamd, daar dat artikel niet behoort tot die op welke van art. 34 kan worden overgeschreven. Het was ongetwijfeld voor ons land en voor het Koninklijk Huis een eer, dat schier alle Mogendheden personen van aanzien en gewicht herwaarts zonden tot betuiging van deelneming in den dood des Konings aan de jeugdige Koningin en aan de Koningin-Regentes. Het natuurlijk gevolg was, dat de afgezonden met ridderorden werden vereerd. Dit werd in ieder opzicht gebillikt. Zeer zeker was hier een van de „bijzondere gevallen" aanwezig, in het tweede lid van het aangehaalde artikel genoemd, maar men had met eenig leedwezen opgemerkt, dat op een wijze en in een mate, die niet de strekking kon hebben om het vereerend karakter der onderscheiding te verhoogen, de Nederlandsche Leeuw was uitgereikt, hetgeen te meer de aandacht trok, omdat men verdienstelijke militairen en burgerlijke ambtenaren, zij het ten deele aanvankelijk, heeft voorbijgegaan. Men kon niet nalaten aan de Regeering de medegedeelde woorden der wet van 1815 in het geheugen te roepen en achte het niet overbodig te herinneren, dat de Nederlandsche Leeuw geene Huisorde is en niet kan verleend worden zonder medewerking van den betrokken Minister.

Naar aanleiding van het bovenstaande werd in alle afdeelingen de meening uitgesproken, dat de bestaande toestand verbetering en aanvulling behoeft. Verschillende denkbeelden werden dienaangaande in overweging gegeven.

Volgens een eerste gevoelen ware het raadzaam, dat een nieuwe Huisorde werd ingesteld. Daardoor zou de gelegenheid worden geopend om verdiensten, die het wenschelijk ware te erkennen en die toch niet geacht konden worden voor een vereerende onderscheiding met den Nederlandschen Leeuw in aanmerking te komen, te waardeeren. Die orde zou ook kunnen dienen tot het bewijzen van beleefdheden aan vreemdelingen.

Hiertegen werd opgemerkt, dat krachtens artikel 66 der Grondwet geene ridderorde kan worden ingesteld dan bij een wet, doch een bij de wet ingestelde orde geen Huisorde is.

Daarom gaven andere leden in overweging een nieuwe Nederlandsche orde bij de wet in te stellen. Men wenschte die orde gegeven ter zake van verdiensten van minderen aard, dan die opgenoemd in het aangehaalde artikel der wet van 1815. Daardoor zou de Nederlandsche Leeuw het karakter eener hooge onderscheiding behouden.

Volgens een derde gevoelen verdient een ander denkbeeld de voorkeur. Ofschoon in het algemeen weinig ingenomen met ridderorden, erkenden velen toch, dat deze in de bestaande samenleving, bepaaldelijk in het internationaal verkeer, onmisbaar zijn. Zoo ten aanzien van consuls, in het belang onzer handelsbetrekkingen en ter wille der wederkeerigheid. Nu heeft de bestaande orde slechts drie klassen. Men zoude wenschen dat die orde uit vijf, minstens uit vier klassen zoude bestaan. (1) Thans moet vaak een grootkruis of een commandeurskruis worden verleend, omdat men niet met een ridderkruis volstaan kan. In gevallen, waarin men om den wille der wederkeerigheid een orde van gelijken rang wenschte te verleen, ontstaan eigenaardige moeilijkheden uit het bestaan van meer rangen in de een, dan in de andere orde. De mogelijkheid om een lagere klasse te kunnen verleen zou ook dit voordeel met zich brengen, dat daardoor de ijver om zich jegens Nederland verdienstelijk te maken werd aangevuurd. Men neme de menschen gelijk ze zijn. Het gebeurt, dat bijvoorbeeld personen, Nederlanders en vreemdelingen, op hunne reizen in het buitenland of in onze Koloniën zich ten behoeve van Nederlandsche musea of andere wetenschappelijke instellingen inspanning en opoffering getroosten, in de gegronde

verwachting, dat een onderscheiding het streelende loon voor hunne bemoeiing zal zijn. Komt de begeerde verandering tot stand, dan zal in dit opzicht verklaarbare voldoening van eigenliefde kunnen worden bevredigd en zullen te gelijk vaderlandsche belangen worden gebaat.

Vastgesteld 6 Februari 1891.

ALBERDA VAN EKENSTEIN.

PIJNAPPEL.

VIRULY.

MULLER.

NIJSINGH.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk II der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1891.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Reeds in 1884 heeft de toenmalige Regeering ingezien dat de Orde van den Nederlandschen Leeuw, zooals die is vastgesteld bij de wet van 29 September 1815 (*Staatsblad* n°. 47), niet voldoende kon geacht worden om te voorzien in alle gevallen waar het wenschelijk wordt geacht een onderscheiding toe te kennen.

Zij diende daarom een wetsontwerp in om eenige uitbreiding te geven aan die Orde. De hoogst ongunstige beoordeeling die dat ontwerp vanwege de Tweede Kamer der Staten-Generaal blijkt het Voorloopig Verslag ten deel viel, was oorzaak dat dat wetsontwerp niet verder werd behandeld en ook later niet meer is ingediend.

De tegenwoordige Regeering heeft in den laatsten tijd ervaren dat de moeilijkheden, die in 1884 werden voorzien en die zich thans in werkelijkheid hebben voorgedaan, niet gering zijn te achten, nu de beide Groot-Hertogelijke Orden, die van de Eikenkroon en die van den Gouden Leeuw van Nassau, niet langer ter beschikking staan van het Hoofd van den Staat.

Het maakt een punt van overweging bij haar uit op welke wijze het best in de bestaande leemte zal kunnen worden voorzien.

De Minister van Financiën,
GODIN DE BEAUFORT.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 14 Februari 1891.

ALBERDA VAN EKENSTEIN.

PIJNAPPEL.

VIRULY.

MULLER.

NIJSINGH.

(1) Men bracht in herinnering het wetsontwerp tot wijziging van de wet, houdende instelling der orde van den Nederlandschen Leeuw. 167 zitting 1883—1884, en 45 zitting 1884—1885. Dat ontwerp, onafgedaan bij de Kamerontbinding van 1884, werd later niet weder ingediend.